

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 509/2015-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošikovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Zbojom, Kuzmányho 4, Martin, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 25 P 131/2011 z 5. decembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 60/2013 z 22. novembra 2013 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 11 CoP 60/2013 z 28. októbra 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25 P 131/2011 z 5. decembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 60/2013 z 22. novembra 2013 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 11 CoP 60/2013 z 28. októbra 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom z 5. decembra 2012 zvýšil vyživovaciu povinnosť pre sťažovateľa na jeho plnoletého syna [REDACTED] zo sumy 49,79 € na sumu 300 € mesačne od 1. augusta 2011. Dlžné výživné za vymedzené obdobie vo výške 4 211,68 € zaviazal sťažovateľa zaplatiť do 3 dní od právoplatnosti rozsudku plnoletému synovi. Okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na zníženie výživného.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 22. novembra 2013 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Krajský súd následne opravným uznesením z 28. októbra 2014 opravil označenie dátumu vydania rozsudku č. k. 11 CoP 60/2013-391 z 22. novembra 2013 takto: „V Bratislave, dňa 22. októbra 2013.“

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„Právo na spravodlivý súdny proces sťažovateľa bolo predmetnými rozhodnutiami porušené vo viacerých aspektoch. Prvostupňový súd prijal závery a rozhodol v rozpore s vykonanými dôkazmi, keď sťažovateľ svoje majetkové pomery a zdravotný stav preukázal a súd i napriek tomu v odôvodnení rozhodnutia uvádza opak. Takýto postup súdu, kedy o spornej otázke, to jest podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine schopností, možnosti a majetkových pomerov sťažovateľa, posúdil v rozpore s preloženými dôkazmi. Takýto postup súdu je potrebné považovať za svojvoľný, a preto porušujúci základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie.

V ďalšom súd prvého stupňa rozhodol výrokom, ktorý nemá potrebnú oporu v odôvodnení, čím dochádza k porušeniu potrebného vnútorného súladu rozhodnutia, ktorým sa ukladajú povinnosti resp. priznávajú práva. Aj tu súd síce posúdil odôvodnené

potreby dieťaťa podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine avšak rozsah plne priznaného výživného navrhovaného matkou nemá oporu v odôvodnení. Súd len vo všeobecnosti konštatuje odôvodnenosť potrieb dieťaťa s odkazom na niekoľko príkladmo uvedených nákladov na život a zvýšenú životnú úroveň, avšak takéto odôvodnenie nie je v priamom zdôvodnení určeného výživného v sume 300,- €. Takéto rozhodnutie je pre sťažovateľa nezrozumiteľné a nemôže mu dať potrebné odpovede na všetky základné otázky súvisiace s poskytnutou súdnou ochranou.

Súd v ďalšom bez zohľadnenia zlej finančnej situácie sťažovateľa a bez akceptácie jeho zlého zdravotného stavu rozhodol aj o úhrade zameškaného výživného vo výške 4.211,68 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku v celosti bez zohľadnenia týchto skutočností, resp. sa s týmto súd vôbec nezaoberal. I napriek ustálenej rozhodovacej súdnej praxe, kedy sa zameškané výživné priznáva v splátkach, keďže bežné výživné má odzrkadľovať schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného, súd bez ďalšieho rozhodol tak, ako je uvedené vyššie.

Súd prvého stupňa sa o návrhu otca na zníženie výživného zaoberal len vo výrokovej časti rozhodnutia, kde návrh v celom rozsahu zamietol.

Odvolačí súd i napriek obsiahlejšiemu zdôvodneniu rozhodnutia, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, rozhodoval tendenčne a v jednej línii právnych názorov prevzatej z prvostupňového rozhodnutia bez reflexie na právne argumenty odvolania. Takýto postup má za následok nepresvedčivosť rozhodnutia. Máme za to, že aj rozhodnutie odvolacieho súdu je v danej rovine nepreskúmateľný, čím dochádza k ďalšiemu porušeniu základného práva na súdnu ochranu.

Rozhodnutia súdov musia byť z hľadiska právnej istoty preskúmateľné a odzrkadľovať ustálenú rozhodovaciu prax tak, aby nedochádzalo k ľubovôli súdov často zamieňanou s voľným hodnotením dôkazov a diskriminácii účastníkov konania vo vzťahu k obdobným súdnym sporom kdekoľvek na území Slovenskej republiky.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 60/2013-391 zo dňa 22. 11. 2013, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 11 CoP 60/2013, zo dňa 28. 10. 2014 a rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 25P 131/2011-308 zo dňa 05. 12. 2012, porušené bolo.

Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 60/2013-391 zo dňa 22. 11. 2013, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 11 CoP 60/2013, zo dňa 28. 10. 2014 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 25 P 131/2011-308 zo dňa 05. 12. 2012 a vec vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

[REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 6 000 €..., ktoré mu je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť v sume 4 000 €.. a Krajský súd v Bratislave v sume 2 000 €.. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ si tiež uplatnil právo na úhradu trov konania v sume 296,44 €.

Čo sa týka návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, podľa sťažovateľa je odôvodnené „samotným rozsudkami, kedy je sťažovateľ povinný zaplatiť neprimerane vysoké zameškané výživné vo výške 4.211,68 € a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia a výživné vo výške 300,- € t. j. navýšené o 250,- € mesačne... a zodpovedá jednak nákladom spojeným s bránením si svojho práva t. j. cestovné, poštovné, fotenie dokumentov, tlačenie dokumentov, telefonovanie a ďalšie, ale najmä na druhej strane nemajetkovou ujmom za dehonestáciu, kriminalizáciu, urážky, šikanovanie osoby sťažovateľa a z toho vyplývajúcu psychickú ujmu... teda, ktorú ako chorý človek v zlej finančnej situácii musel trpieť počas 2 a 1/2 ročného súdneho konania, čo malo podľa jeho tvrdení na jeho zdravotný stav nepriaznivé dôsledky. Predmetným rozsudkami je sťažovateľ i napriek jeho zlej situácii vystavený prípadnému exekučnému konaniu a v konečnom dôsledku aj trestnému stíhaniu...“.

Sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2013 v spojení s uznesením krajského súdu z 28. októbra 2014 a napadnutého rozsudku okresného súdu z 5. decembra 2012, „*nakoľko to nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a výkon napadnutého rozhodnutia by znamenal nenapraviteľné dôsledky pre sťažovateľa v podobe trestného stíhania a finančnej existencie, keďže tento tak, ako vyplýva z odôvodnenia sťažnosti a priložených listinných dôkazov je nemajetný, poberá invalidný dôchodok, je zdravotne ťažko postihnutý a vlastní len byt v ktorom býva, o ktorý by mohol v prípade exekučného konania prísť, teda je okrem života a zdravia sťažovateľa ohrozená najmä jeho bytová otázka*“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 25 P 131/2011 z 5. decembra 2012

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Zo sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ v tejto časti namieta porušenie označených práv rozsudkom okresného súdu z 5. decembra 2012. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 22. novembra 2013 v spojení s opravným uznesením z 28. októbra 2014 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Právomoc krajského súdu, ktorú uplatnil pri rozhodnutí o odvolaní sťažovateľa proti napadnutému rozsudku okresného súdu, vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu sp. zn. 11 CoP 60/2013 z 22. novembra 2013 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 11 CoP 60/2013 z 28. októbra 2014

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná

a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd poukazuje na to, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 13. decembra 2013, pričom sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, podal sťažnosť na poštovú prepravu 8. januára 2015, t. j. zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

Ústavný súd poukazuje na to, že napadnutý rozsudok krajského súdu z 22. novembra 2013 bol zmenený uznesením z 28. októbra 2014 tak, že krajský súd opravil dátum vydania rozsudku takto: „*V Bratislave, dňa 22. októbra 2013*“. Predmetné opravné uznesenie krajského súdu prevzal právny zástupca sťažovateľa a nadobudlo právoplatnosť 13. novembra 2014.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

Podľa § 204 ods. 1 OSP odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Napadnutým uznesením z 28. októbra 2014 krajský súd opravil dátum vydania rozsudku, predmetná oprava sa nijakým spôsobom nedotkla výroku rozsudku. Sťažovateľ vo

svojej sťažnosti nenamieta, že k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru došlo priamo opravným uznesením krajského súdu z 28. októbra 2014. Z týchto dôvodov – vzhľadom na povahu a rozsah opravy a vzhľadom na obsah námietok sťažovateľa – ústavný súd posudzoval splnenie podmienky podania sťažnosti v lehote podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde od právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, a nie od právoplatnosti uznesenia krajského súdu z 28. októbra 2014.

Zo zistení ústavného súdu tiež vyplýva, že sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 131/2011 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 60/2013 už sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. februára 2014. Ústavný súd túto sťažnosť uznesením č. k. II. ÚS 338/2014-18 z 24. júna 2014 odmietol. Ústavný súd v odôvodnení tohto uznesenia poukázal na tvrdenie sťažovateľa, že proti rozsudku krajského súdu č. k. 11 CoP 60/2013-391 z 22. novembra 2013 podal dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v tom čase ešte nerozhodol. V predmetnom období mal právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, preto ústavný súd odmietol sťažnosť aj v časti, ktorá smerovala proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 11 CoP 60/2013. Ústavný súd už vo svojej judikatúre vyslovil právny názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 142/2010), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd konštatuje, že túto časť sťažnosti môže odmietnuť z dôvodu, že bola podaná oneskorene. Ústavný súd pritom zohľadnil ako rozhodujúcu skutočnosť, že sťažovateľ ňou nenamieta porušenie svojich práv rozhodnutím najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, čo je v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu (napr. III. ÚS 34/2012, III. ÚS 543/2012) nevyhnutným predpokladom na aplikáciu taktiež ustálenej judikatúry ústavného súdu, v zmysle ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom

opravnom prostriedku (dovolaní) sťažovateľovi a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, v prípade sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu (obdobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, IV. ÚS 58/2011). Pri posudzovaní otázky dodržania lehoty na podanie sťažnosti ústavný súd totiž musí vychádzať z doslovného znenia zákona o ústavnom súde a z toho, že ak sťažovateľ uplatnil mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietol ako neprípustný, mal namietať vo svojej sťažnosti aj postup dovolacieho súdu, resp. jeho rozhodnutie, čo však v danej veci sťažovateľ neurobil. Za splnenia tejto podmienky, aj keby došlo k situácii, že ústavný súd pochybenie v postupe a rozhodnutí dovolacieho súdu nezistí a porušenie práv sťažovateľa nevysloví, mohol by aj napriek tomu súčasne preskúmať aj rozhodnutie odvolacieho súdu (napadnutý rozsudok krajského súdu).

Sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, v sťažnosti neuvádza, ako najvyšší súd rozhodol o jeho dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu. V petite svojej sťažnosti nenamieta porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru rozhodnutím najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, prípadne postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Za týchto okolností bolo potrebné počítať plynutie lehoty dvoch mesiacov podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde od právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, a nie od právoplatnosti rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľa, a preto ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2015